

Health and Environment Alliance (HEAL)

28, Boulevard Charlemagne - B-1000 Brussels – Belgium ;
tel: +32 2 234 36 40; E-mail: info@env-health.org ;
www.env-health.org ;
ul. Koszykowa 59/3; 00-660 Warszawa; tel: 22 213 94 56

Spalanie węgla w domowych piecach powodem przewlekłych chorób i przedwczesnych zgonów w Polsce

[Warszawa, 26.06.2014]

Podczas gdy zanieczyszczenia powietrza w Polsce przekraczają wszelkie dopuszczalne stężenia szkodliwych związków, ponad połowa zgonów w naszym kraju spowodowanych jest chorobami układu oddechowego i układu krążenia, mogącymi być bezpośrednią przyczyną tych zanieczyszczeń – informuje najnowsza publikacja Health and Environment Alliance (HEAL), międzynarodowej organizacji zajmującej się wpływem środowiska na zdrowie.

Poprawa jakości powietrza w Polsce może znacznie ograniczyć występowanie chorób układu oddechowego i sercowo-naczyniowego. Istnieje wiele dowodów pozwalających połączyć zanieczyszczenia powietrza z występowaniem takich chorób jak: astma, przewlekłe zapalenie oskrzeli, przewlekła obturacyjna choroba płuc, niewydolność serca czy nowotwory. A w Polsce ponad połowa wszystkich zgonów to te spowodowane chorobami układu oddechowego i sercowo – naczyniowego. [1]

W publikacji „Spalanie węgla w domowych piecach – zagrożenia zdrowotne”, opracowanej przy udziale lekarzy specjalistów i objętej patronatem ośmiu szanowanych instytucji medyczno – środowiskowych oraz wyższych uczelni, HEAL prezentuje liczne dane dotyczące krajowych emisji zanieczyszczeń powietrza powstałych w wyniku domowego spalania węgla. [2]

Niska jakość powietrza w polskich miastach stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia Polaków – na liście dziesięciu najbardziej zanieczyszczonych miast Europy znajduje się aż sześć miast naszego kraju – mówi Łukasz Adamkiewicz, doradca ds. węgla i zdrowia HEAL - Dopuszczalne przez UE stężenie szkodliwego pyłu PM10 w 2012 roku zostało przekroczone w 83% stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza. W przypadku rakotwórczego benzo(a)pirenu było to 91% stref. Aż 97% Polaków narażonych jest na stężenia zanieczyszczeń powyżej limitów ustalonych przez Światową Organizację Zdrowia, czyli 20 mg/m³ – dodaje Adamkiewicz.

Około 38% emitowanych do atmosfery cząstek stałych pochodzi ze spalania paliw stałych w przydomowych instalacjach grzewczych. Dodatkową przeszkodę dla czystości powietrza stanowią emisje z transportu, rolnictwa oraz elektrowni węglowych. Instalacje grzewcze w polskich domach są zazwyczaj przestarzałe, mało efektywne i nie posiadają odpowiednich filtrów – 1 kg węgla spalanego w piecu emituje od 37 do 283g pyłu oraz od 4 do 39g dwutlenku siarki. [3] Międzynarodowa Agencja

Badań nad Rakiem (IARC) uznaje zanieczyszczenie powietrza z emisji z domowego spalania węgla za jeden z czynników rakotwórczych. [4]

W grupie najwyższego ryzyka konsekwencji zdrowotnych zanieczyszczeń powietrza znajdują się osoby starsze, kobiety w ciąży oraz dzieci. Badania dowodzą wyższe prawdopodobieństwo występowania astmy i alergii u dzieci mieszkających w domach, w których węgiel wykorzystywany jest do gotowania i ogrzewania. Zanieczyszczenia wpływają także na występowanie wcześniejszych porodów oraz zmniejszenie masy urodzeniowej dziecka (przy wzroście rocznego stężenia PM10 z 10 do 50 mg/m³ nawet o 140 g). [5]

Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza przynosi wyraźną poprawę zdrowia publicznego. W 1990 r. władze Dublina wprowadziły zakaz sprzedaży węgla na terenie miasta. Po jego wejściu w życie częstotliwość występowania chorób układu sercowo – naczyniowego spadła o 10,3%, a chorób układu oddechowego aż o 15,3%. Wyniki te wskazują, że odejście od spalania węgla w domowych instalacjach grzewczych przynosi znaczącą poprawę stanu zdrowia mieszkańców w stosunkowo krótkim czasie. [6]

Problem zanieczyszczeń powietrza w Polsce jako pierwsze dostrzegły władze Krakowa – najbardziej zanieczyszczonego dużego miasta w kraju i trzeciego w kolejności w Europie, po dwóch bułgarskich miastach Pernik i Plovdiv [7]. W listopadzie 2013r. wprowadzono tam pierwszą w Polsce uchwałę zakazującą palenia paliwami stałymi w gospodarstwach domowych, w tym przede wszystkim węglem. Uchwała ma wejść w życie w 2018r., mając szansę stać przykładem dla innych samorządów, jak dbać o jakość powietrza, którym oddychamy i tym samym poprawę zdrowia publicznego w Polsce.

Uwagi i źródła:

[1] W 2010 roku choroby układów krążenia i oddechowego spowodowały 507 zgonów na 100 000 osób, co stanowi 52% ogółu zgonów w naszym kraju: Sytuacja zdrowotna ludności Polski i jej uwarunkowania. Wojtyniak B, Goryński P, Moskalewicz B (red.)NIZP _ PZH Warszawa 2012 http://ad/statystyka/Raport_stanu_zdrowia_2012.pdf - 16 /www.pzh.gov.pl/page/fileadmin/user_uplo

[2] Publikacja została objęta patronatami: Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego, Konferencji Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych, Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny, Polskiej Federacji Stowarzyszeń Chorych na Astmę, Alergię i POChP, Polskiego Towarzystwa Alergologicznego, Polskiego Towarzystwa Medycyny Środowiskowej, Wydziału Inżynierii Środowiska Politechniki Warszawskiej oraz Wojskowego Instytutu Medycznego

[http://www.env-health.org/IMG/pdf/spalanie_węgla_w_domowych_piecach -
_zagrozenia_zdrowotne_health_and_environment_alliance_2014.pdf](http://www.env-health.org/IMG/pdf/spalanie_węgla_w_domowych_piecach_-_zagrozenia_zdrowotne_health_and_environment_alliance_2014.pdf)

Broszura została opublikowana podczas pierwszego z serii webinarium Health and Environment Alliance: Wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie człowieka – na co naraża nas spalanie węgla w domowych instalacjach grzewczych? Najnowsze badania naukowe. Było pierwsze wydarzenie z serii webinarium organizowanych przez HEAL w 2014 roku, skierowanych do profesjonalistów, ekspertów i grup medycznych zainteresowanych wpływem zanieczyszczeń powietrza na zdrowie człowieka, a także tym, co można zrobić, by poprawić jakość powietrza w Polsce.

[3] Stala-Szlugaj K., (2011) Spalanie węgla kamiennego w sektorze komunalno-bytowym - wpływ na wielkość niskiej emisji. Rocznik Ochrony Środowiska, Tom 13 pp. 1877—188

[4]IARC 2010 - Indoor emissions from household combustion of coal
<http://monographs.iarc.fr/ENG/Monographs/vol100E/mono100E-13.pdf>

[5] Barouki R., Gluckman P. D., Grandjean P., Hanson M., Heindel J. J. (2012): Developmental origins of non-communicable disease: Implications for research and public health. *Environmental Health* 2012, 11:42
Dadvand et al (2013): Maternal Exposure to Particulate Air Pollution and Term Birth Weight: A Multi-Country Evaluation of Effect and Heterogeneity. *Environmental Health Perspectives* volume 121 number 3
Jedrychowski W, Bendkowska I, Flak E, Penar A, Jacek R, Kaim I, Spengler JD, Camann D, Perera FP (2004): Estimated risk for altered fetal growth resulting from exposure to fine particles during pregnancy: an epidemiologic prospective cohort study in Poland. *Environmental Health Perspective*. 2004 Oct;112(14):1398-40

[6] Clancy L., Goodman P., Sinclair H., Dockery D. W., 2002 - Effect of air-pollution control on death rates in Dublin, Ireland: an intervention study. *Lancet* 2002; 360: 1210–14

[7]European Environment Agency AirBase database <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/airbase-the-european-air-quality-database-8>

Dane kontaktowe:

Weronika Piestrzyńska, Doradca ds. Komunikacji HEAL, weronika@env-health.org, + 48 782 466 881

Łukasz Adamkiewicz, Doradca ds. Węgla i zdrowia HEAL, lukasz@env-health.org, + 48 792 468 018

Health and Environment Alliance (HEAL) to wiodąca europejska organizacja typu non-profit analizująca wpływ środowiska na zdrowie obywateli Unii Europejskiej. Przy wsparciu ponad 65 organizacji członkowskich, reprezentujących lekarzy, ubezpieczycieli zdrowotnych non-profit, pacjentów, obywateli, kobiety, młodzież oraz specjalistów w dziedzinie ochrony środowiska, HEAL uczestniczy w różnorodnych procesach decyzyjnych, przedstawiając niezależne ekspertyzy i dowody naukowe opracowane przez podmioty zajmujące się ochroną zdrowia. Nasi członkowie to międzynarodowe i europejskie organizacje, a także grupy krajowe i lokalne w 25 krajach - zarówno w państwach członkowskich UE, jak i szerszym regionie europejskim, zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO).